

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

07 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Plămădeală Ghenadie, Țurcan Anatolie

Examinând fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul *Chironachi Vladimir* cu inculpatul *Valeanu Sergiu*, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 18 august 2020, în cauza penală privind acuzarea lui

Valeanu Sergiu XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX, domiciliat în r-nul XXXXX, anterior condamnat prin sentința XXXXX,

în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 155 Cod penal.

Termenii de examinare:

prima instanță: 03.05.2017 – 16.12.2019;
instanța de apel 20.01.2020 – 18.08.2020;
instanța de recurs: 22.04.2022 – 07.09.2022.

Asupra motivelor invocate în recurs, în baza materialelor cauzei penale, Colegiul penal

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul Cantemir din 16 decembrie 2019, *Valeanu Sergiu* a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 155 Cod penal, și în baza acestei Legi a fost condamnat la **1** (unu) an închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

A fost aplicată măsura preventivă – arestarea preventivă din momentul stabilirii locului aflării condamnatului cu calcularea termenului din momentul reținerii.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a reținut că, *Valeanu Sergiu* la 27.04.2016, aproximativ la ora 17:00, împreună și de comun acord cu o altă persoană, materialele în privința căreia au fost disjuse într-un dosar separat, iar procesul încetat în legătură cu împăcarea părților, aflându-se în partea de sud a s. Valea Perjei, r. Taraclia, în cadrul clarificării unei situații de conflict legate de nerambursarea unei presupuse datorii de către Dragan Nicolai, inculpatul Valeanu Sergiu l-a amenințat pe Dragan Nicolai cu omorul, îndreptând în direcția lui o armă de model neidentificat. Ulterior a produs o împușcătură din această armă în pământ, în nemijlocita

apropiere de locul unde se afla Dragan Nicolai, amenințări care au fost percepute de victimă ca fiind reale și posibile realizării.

Astfel, acțiunile lui Valeanu Sergiu a fost încadrate juridic în baza art. 155 Cod penal, după indicii calificativi - *"amenințarea cu omor, ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări"*.

3. Sentința nominalizată a fost atacată cu apel de către avocatul *Barbarov Eduard* cu inculpatul *Valeanu Sergiu*, prin care au solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a lui Valeanu Sergiu.

3.1. În motivarea apelului a declarat că, hotărârea contestată o consideră neîntemeiată, inculpatul incorect a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 155 Cod penal. Valeanu Sergiu nu a recunoscut vina, deoarece nu a comis infracțiunea în care este acuzat, iar partea acuzării nu a demonstrat contrariul, fapt ce a dus la încălcarea prevederilor art. 8 CEDO. A menționat că prima instanță s-a bazat pe declarațiile părții vătămate și nu a ținut cont de declarațiile martorilor.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 18 august 2020, apelul declarat a fost respins ca fiind nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a reținut că, fiind audiate părțile la proces, cercetând suplimentar probele administrate a constatat că prima instanță just a apreciat probele din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, prin care s-a demonstrat că în acțiunile inculpatului au fost constatate elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 155 Cod penal. A dat apreciere tuturor probelor anexate la dosar într-u formarea concluziei, inclusiv a părții apărării, declarațiile martorilor, și nu doar a declarațiilor părții vătămate cum invocă partea apărării și corect a determinat circumstanțele de fapt și de drept reținute în culpa lui Valeanu Sergiu.

Instanța de apel a reținut ca fiind veridice și identice declarațiile părții vătămate de fiecare dată când acesta a fost audiat, care coroborează și se completează între ele, inclusiv și cu declarațiile martorilor Chiriac Ulian, Petrova Evdochia, Grigoraș Ivan.

A constatat din declarațiile martorilor menționați și a părții vătămate faptul că, Valeanu Sergiu venind la stâna unde lucra Dragan Nicolai, a discutat cu partea vătămată și apoi a efectuat o împușcătură în direcția lui Dragan Nicolai, în pământ, lângă picioarele acestuia, și toți cei care erau la stână au auzit împușcătura și speriindu-se au fugit de la fața locului.

Astfel, soluția instanței de fond rezultând din aprecierea corectă a probelor, nefiind constatate neconcordanțele între declarațiile părții vătămate și declarațiile martorilor, care coroborează și se completează între ele, inclusiv fiind demonstrată veridicitatea acestora și prin procesele – verbale de recunoaștere a persoanei, prin care Dragan Nicolai a recunoscut persoana Văleanu Serghei, ca fiind cel care la 27.04.2016 a realizat o împușcătură în direcția părții vătămate (f.d. 67-70, vol. I).

La fel, acest fapt s-a concluzionat și prin procesele - verbale de percheziție și de cercetare la fața locului (f. d. 5-6, vol. I), efectuate pe prezenta cauză.

Prin urmare, s-a confirmat faptul că în direcția părții vătămate a fost efectuată împușcătura de către Valeanu Sergiu, chiar dacă inculpatul invocă contrariul.

În această ordine de idei instanța de apel a respins ca fiind nefondat argumentul apărării precum că *„nu a fost demonstrat prin probe de către partea acuzării că, anume Valeanu Sergiu a comis faptele imputate”*.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 11 aprilie 2022 avocatul *Chironachi Vladimir* cu inculpatul *Valeanu Sergiu*, au declarat recurs ordinar invocând prevederile art. 427 alin. (1), pct. 5), 12), 13) Cod de procedură penală, solicitând repunerea în termen a recursului, casarea totală a deciziei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care procesul penal în privința lui Valeanu Sergiu privind învinuirea acestuia în baza art. 155 Cod penal, să fie încetat în baza Legii nr.243 cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Totodată, au solicitat că, în cazul respingerii aplicării Legii cu privire la amnistie, să fie casată decizia, cu trimiterea cauzei la o nouă rejudecare în instanța de apel.

5.1. În motivarea recursului, recurenții au invocat că, decizia motivată a Curții de Apel Cahul a fost pronunțată la 17 septembrie 2020, iar inculpatul Valeanu Sergiu nu a fost prezent la examinarea cauzei în prima instanță, cât și în instanța de apel și nici la pronunțarea Deciziei.

Valeanu Sergiu la 07.03.2022, prin intermediul avocatului *Chironachi Vladimir* a depus în cadrul Judecătoriei Cahul, o cerere prin care a solicitat permisiunea de a face cunoștință cu materialele dosarului și remiterea Deciziei Curții de Apel Cahul din 17 septembrie 2020.

La 16 martie 2022, conform mențiunilor făcute pe plicul de recepție, avocatul *Chironachi Vladimir*, a făcut cunoștință cu sentința pronunțată, cât și cu decizia contestată.

Din cauza faptului că, Valeanu Sergiu la 17 septembrie 2020, nu a avut posibilitatea de a face cunoștință cu Decizia Curții de Apel Cahul, consideră că termenul de declarare a recursului începe să curgă de la această dată, menționând că *„termenul de declarare a recursului pentru inculpatul care a lipsit atât la dezbateri, cât și la pronunțarea deciziei, chiar dacă a fost reprezentat de avocat, curge de la înmânarea copiei de pe hotărârea judecătorească”*.

În cazul în care recursul este depus peste termenul prevăzut de lege, instanța este obligată să stabilească motivele întârzierii și dacă constată motive întemeiate, va trimite recursul pentru judecare.

Motive întemeiate pot fi: *existența cazului fortuit sau a forței majore, fie existența unei alte cauze care a pus titularul recursului în situația de a nu putea acționa în conformitate cu interesele sale și în lipsa căreia ar fi acționat în conformitate cu aceste interese.*

Inculpatul la 17 septembrie 2020, era plasat în penitenciar pentru ispășirea pedepsei în orașul San Lazzaro, regiunea Piacenza, Italia.

Conform certificatului de detenție, Valeanu Sergiu a fost arestat la 14.01.2017, și a ispășit pedeapsa în penitenciar până la 19.12.2021.

La 19 decembrie 2021, Valeanu Sergiu a fost eliberat înainte de termen, plasat în arest la domiciliu, petrecută procedura de reabilitare și perfectare a actelor, ulterior revenit în Republica Moldova la 03 martie 2022.

Astfel, consideră că Valeanu Sergiu nu a putut fi prezent în timpul examinării pricinii penale și nici la data pronunțării deciziei motivate. Iar cu decizia Curții de Apel Cahul a făcut cunoștință abia la 16 martie 2022, în baza demersului, prin plic poștal a fost expediată sentința și decizia Curții de Apel Cahul.

Din motivele menționate supra a solicitat ca recursul să fie considerat depus în termen.

Cu referire la temeiurile recursului prevăzute la art. 427 alin. (1), pct. 13 Cod procedură penală, susține că dispozitivul deciziei contestate a fost pronunțat la 18 august 2020, iar pronunțarea integrală a deciziei a avut loc la 17 septembrie 2020.

În 24 decembrie 2021, a fost votată în lectură finală Legea nr. 243, privind amnistia în legătură cu aniversarea XXX ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova, publicată în Monitorul Oficial al RM din 31 decembrie 2021.

Consideră că infracțiunea prevăzută la art. 155 alin. (1) Cod Penal, cade sub incidența Legii cu privire la amnistie. Or, Legea 243, a intrat în vigoare la 31 decembrie 2021, data ulterioară pronunțării deciziei contestate, inculpatul fiind în imposibilitate de a solicita aplicarea efectelor Legii nr.243 privind amnistia.

A susținut că, la cererea de recurs este anexată și cererea inculpatului Valeanu Sergiu, prin care a solicitat aplicarea efectelor Legii nr. 243.

A acțiune civilă nu a fost depusă în procesul penal, din ce denotă faptul că partea vătămată nu are pretenții de ordin material sau moral față de inculpatul Valeanu Sergiu.

Consideră că sunt întrunite integral condițiile impuse de Legea nr. 243, privind aplicarea amnistiei în privința lui Valeanu Sergiu, urmând ca prin decizie judecătorească procesul penal să înceteze.

Totodată recurenții și-au întemeiat recursul în baza art. 427 alin. (1), pct. 5) Cod procedură penală, considerând că citarea inculpatului nu a fost dispusă în ambele localități indicate în sentință, (în satul Pelinei r-nul. Cahul și satului Ursoaia r-nul Cahul).

Nu este cunoscut motivul neprezentării/nereclamării citațiilor către destinatar. A menționat că chiar dacă Valeanu Sergiu nu se afla în Republica Moldova, rudele acestuia (mama și bunica) locuiesc în satul Ursoaia și satul Pelinei. Respectiv citația nu a fost înmănată nici măcar rudelor pentru a informa pe inculpat și nici nu a existat posibilitatea de a informa instanța de judecată cu trimitere la imposibilitatea obiectivă de a fi prezent în sala de ședință a lui Valeanu Sergiu, consideră că obiectiv nu a avut posibilitate de a recepționa citații personal inculpatul, cit și de a se prezenta în cadrul ședințelor de judecată din motivul plasării în arest al acestuia în orașul Piacenza, Italia.

Sustine că pedeapsa penală a fost ispășită din 14.01.2017 până în 17.06.2022. Aceste circumstanțe obiective au dus la imposibilitatea de a se prezenta în cadrul procesului penal. Citarea necorespunzătoare, inclusiv prin intermediul rudelor apropiate, a dus la imposibilitatea inculpatului de a cunoaște data examinării pricinii penale și exercitării dreptului la apărare. Astfel, consideră că nu a fost respectată citarea legală.

Cu referire la temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1), pct. 12 Cod penal, consideră că din materialele dosarului și în urma cercetării judecătorești, în afară de partea vătămată Dragan Nicolai, alte careva persoane nu au dat declarații și nu au spus cine a tras cu pistolul în direcția lui Dragan Nicolai, deci toată învinuirea se bazează pe declarațiile părții vătămate. Astfel, consideră că dacă învinuirea se bazează doar pe declarațiile părții vătămate, nu este suficient ca instanța să ajungă la concluzia că Văleanu Sergiu este vinovat de această infracțiune. Iar învinuirea este bazată doar pe presupuneri.

A menționat că instanța de judecată nu a analizat și nu a dat nici un răspuns argumentelor apărării referitor la faptul că învinuirea înaintată lui Valeanu Sergiu este neclară și abstractă. Iar prima instanță, cât și Curtea de Apel Cahul au decis asupra vinovăției inculpatului Valeanu Sergiu în lipsa unui suport probatoriu care ar exclude orice dubiu în acest sens, și ar fi în stare să stabilească vinovăția inculpatului în baza unor circumstanțe obiective.

Concluzia primei instanțe asupra vinovăției inculpatului în mare parte sunt bazate pe interpretarea sub aspect acuzator a semnificației unor circumstanțe, fără a avea acoperire în probele cercetate și fără a oferi o explicație logic întemeiată pe probele puse la baza sentinței, mai mult ca atât nu a dat nici o apreciere probelor prezentate de apărare.

Astfel, consideră că urmează a fi aplicate prevederile art. 390 alin. (1), pct. 3) Cod de procedură penală, și anume, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, cu casarea totală a Deciziei Curții de Apel Cahul din 18 august 2020, prin care a fost respins ca nefondat apelul depus de avocatul Barbarov Eduard în interesele inculpatului Văleanu Sergiu, cu rejudecarea pricinii penale.

În cazul imposibilității de a dispune încetarea procesului penal, a solicitat casarea totală a Deciziei Curții de Apel Cahul din 18 august 2020, cu trimitere la o nouă rejudecare de către instanța de apel.

6. Referință asupra recursului declarat, a fost depusă de către procurorul în secția reprezentarea învinuirii în Curtea Supremă de Justiție, Guțan Pavel prin care a pledat pentru dispunerea inadmisibilității recursului, pe motiv că nu îndeplinește cerințele de conținut prevăzute în art. 430 Cod procedură penală.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente.

Conform art. 432 alin. (2), pct. 2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că, recursul este declarat*

peste termen.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, *termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.*

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, *în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.*

Termenul de recurs este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin Lege, fiind absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși recursul a fost declarat după expirarea termenului, acesta urmând a fi respins ca peste termen, cu excepția când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

Reieșind din materialele cauzei se constată că examinarea cauzei în instanța de apel a avut loc în lipsa inculpatului, care fiind citat la adresa de domiciliu indicat în rechizitoriu nu s-a prezentat.

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată că, cererea de apel înaintată de avocatul Barbarov Eduard cu inculpatul Valeanu Sergiu a fost examinată în lipsa inculpatului, ultimul fiind anunțat în căutare, însă în prezența avocatului garantat de stat Saganscaia Oxana, mandatul fiind anexat la materialele cauzei penale (f.d.111, vol. II), ultima și-a expus poziția în apărarea drepturilor inculpatului, fiind prezentă la pronunțarea dispozitivului deciziei atacate, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din aceeași dată (f.d.136-140, vol. II), din care rezultă că ultima a fost înștiințată despre ziua pronunțării deciziei motivate stabilită pentru 17 septembrie 2021.

La data stabilită – 17 septembrie 2020, avocatul *Saganscaia Oxana*, din motive necunoscute nu s-au prezentat, însă potrivit scrisorii anexate la materialele dosarului la 17 septembrie 2020, în adresa acesteia indicată în mandat or. Cahul, nr. 6, bir. 22, a fost expediată copia deciziei motivate (f.d.158, vol. II).

Așadar, în speță, termenul de declarare a recursului conform art. 422 Cod de procedură penală, a început să curgă din 18 septembrie 2020, iar ultima zi pentru declararea recursului fiind - 19 octombrie 2020, pe când recursul ordinar declarat de către avocatul *Chironachi Vladimir* a fost înregistrat la Curtea Supremă de justiție la 11 aprilie 2022 (f.d.164, vol. II), prin urmare, cu omiterea termenului de 30 de zile stabilit de Lege.

În acest context, Colegiul penal respinge ca fiind neîntemeiate argumentele recurenților precum că, omiterea termenului de 30 de zile de depunere a recursului ordinar se datorează, deținerii acestuia în stare de arest și executării pedepsei pe teritoriul Italiei din 14.07.2021 până la 17.06.2022, or, acesta nu este temei de repunere în termen, deoarece interesele acestuia au fost apărate în cadrul ședinței de judecată de către avocatul *Saganscaia Oxana*, cu care inculpatul ținea legătura și avea posibilitatea de a contesta decizia Curții de Apel.

Mai mult ca atât, conform materialelor cauzei penale rezultă contrariul și anume că, inculpatul Valeanu Sergiu având declarația de nepărăsire a țării și primind copia rechizitoriului, fapt confirmat prin

contrasemnătura ultimului din 18.04.2017(f.d.160, vol. I), cauza fiind expediată în instanța de judecată la 03.05.2017 (f.d.178, vol. I) și cunoscând cu desăvârșire despre cauza penală a părăsit hotarele Republicii Moldova la 20.04.2018, fapt confirmat prin Extrasul din baza de date „acces web” al Poliției de Frontieră al Republicii Moldova (f.d.143, vol.-II).

De asemenea, nu pot fi reținute nici argumentele recurentului precum că, inculpatul nu a fost informat despre soarta cauzei penale și nu a primit decizia instanței de apel fiind lipsit de dreptul de a contesta actul judecătoresc, întrucât inculpatul *Valeanu Sergiu* cunoscând despre faptul că în privința sa este pornită o cauză penală și care se afla pe rolul instanței de judecată, s-a eschivat de la judecată, neinformând instanța despre locul aflării lui, sau să se intereseze de soarta procesului penal în care era vizat și pe care l-a abandonat.

La acest capitol, Colegiul penal reține hotărârea *Năstase v. Republica Moldova* din 17 ianuarie 2019 (cererea nr.74444/11), în care Curtea a relevat că „în cazul când prin atitudinea sa, anume reclamantul a determinat examinarea cauzei în absența sa de către instanțele judecătorești naționale, concluzionând că, prin acțiunile sale, reclamantul a renunțat la dreptul său de a se apăra personal.

Totodată, având în vedere că prezenta cauză nu se referă la un acuzat necitat sau nereprezentat de către un avocat și ținând cont de marja de apreciere a autorităților naționale, Curtea a considerat că, de fapt, condamnarea reclamantului *în absența* nu a constituit o pedeapsă disproporționată”.

Totodată urmează de menționat și practica CEDO, *cauza Kattan versus România (decizia din 21 ianuarie 2014)*, prin care s-a statuat că nu va fi încălcat art. 6 din CEDO, în cazul când inculpatul contribuie la crearea unei situații, în care în mod rezonabil a putut prevedea consecințele comportamentului său - examinarea cauzei în lipsa sa. În cazul când inculpatul a cunoscut despre desfășurarea judecății și nu s-a prezentat în fața instanțelor, este vorba despre o condiție procesuală culpabilă a inculpatului.

Așadar, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza *Ponomariov vs Ucraina* (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge

principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De asemenea, Colegiul penal reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza *Bodiu vs. Republica Moldova* din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art.6§1 CEDO.

În acest context, Colegiul penal, constatând încălcarea de către recurent a prevederilor art. 422 Cod de procedură penală, a ajuns la concluzia inadmisibilității recursului declarat de către avocatul *Chironachi Vladimir* cu inculpatul Valeanu Sergiu, din motiv că este depus peste termen.

8. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2), pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul *Chironachi Vladimir* cu inculpatului *Valeanu Sergiu*, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 18 august 2020, în cauza penală privind acuzarea lui **Valeanu Sergiu XXXXX**, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 07 septembrie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Plămădeală Ghenadie

Țurcan Anatolie